

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Dato 1. september 2018
Fra Guri Barka Martins, generalsekretær

grønn
ungdom

SAKSPAPIRER TIL SST-15-18

Møtedato: 4. september 2018
Møtested: Hausmannsgate 19
Møtetid: 18:00-21:00 (Skolering fra 17:00)

Saksliste

151 Godkjenning av innkalling

152 Valg av ordstyrer og referent

Innstilling: Guri Barka Martins, ordstyrer
Trine Rydland, referent

153 E-postvedtak siden sist møte

v/ Guri Barka Martins, generalsekretær

O

154 Orienteringsrunde

Hva har du jobbet med siden sist møte?

Hvilke eksterne aktører har du hatt politisk kontakt med?

Talspersoner: Hva skjer i De Grønne (SST og på Stortinget)?

Internasjonal kontakt: Hvilke prosjekter jobber IU med?

O

155 Status fylkeslag

v/ Michelle Flagstad, fylkessekretær

O

156 Vedtektsendningsforslag

v/ Guri Barka Martins, generalsekretær

V

~~**157 Valgkampstrategi**~~

~~v/ Hulda Holtvedt, talsperson~~

~~D~~

158 Politisk uttalelse: Tilpasset opplæring er frihet til lærere og rettigheter til elever

v/ Ola Eian, talsperson (politisk utvalg for skole og utdanning)

V

159 Politisk uttalelse: Stans våpeneksporten til diktaturer!

V

v/ Ola Eian, talsperson

160 Europapolitisk plattform

D

v/ Teodor Bruu, internasjonal kontakt

Deretter møtekritikk

O er orienteringssaker

D er debattsaker

V er vedtakssaker

Oslo, 1. september 2018

Guri Barka Martins,

Generalsekretær

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Guri Barka Martins, generalsekretær
Dato 01.09.18
Saksnr. SST-15-18-156

grønn
ungdom

VEDTEKTSENDRINGSFORSLAG

Bakgrunn

Det er den tiden av året. Tiden for vedtektsendringsforslag! **Du finner alle innkomne forslag vedlagt i e-posten for sakspapirer.** Gå gjennom forslagene før møte.

Behandling på møtet

Det er nesten 30 forslag som har kommet inn fra sentralstyremedlemmer. Her er en oversikt over hvordan disse behandles:

1. Debatt om endringsforslagene kapittelvis.
2. Vi voterer over hvert enkelt forslag. Det vi stemmer over er hvor vidt sentralstyret skal stå som forslagsstiller på forslagene til LS. **Det trengs bare simpelt flertall for å vedta dette.** Vi innstiller ikke på forslag, vi står bare som forslagsstiller. Bette betyr at vi også kan sende inn motstridende forslag til LS, hvis vi anser det som hensiktsmessig.
3. Forslagene vi vedtar at SST skal stå som forslagsstiller på sendes inn til LS. De forslagene som faller kan forslagsstiller velge å opprettholde og selv stå som forslagsstiller på til LS.

Med vennlig hilsen

Guri Barka Martins,
Generalsekretær

Oslo, 1. september 2018

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Ola Eian, talsperson
Dato 01.09.18
Saksnr. SST-15-18-158

grønn
ungdom

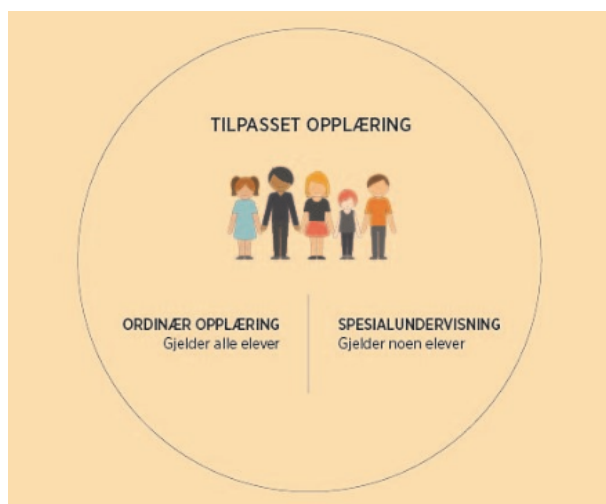
TILPASSET OPPLÆRING

ER FRIHET TIL LÆRERE OG RETTIGHETER TIL ELEVER

Bakgrunn

Et utvalg går nå gjennom opplæringslova, og skal foreslå en ny lov 1. desember 2019¹. Loven gir rettigheter, plikter og regulerer alt fra nærskoleprinsipp til klasseinndeling. En av disse rettighetene er retten til tilpasset opplæring.

Det er, og har alltid vært, mye fokus på de "svake" elevene i norsk skole. Men, det mange ikke tenker over er at det ikke bare er de "svakeste" elevene i et fag som trenger en annen undervisning enn den ordinære. Også de "flinke" elevene har tendens til å falle fra undervisningen, miste motivasjonen og utvikle dårlig atferd hvis de ikke får nok utfordring i timen. Samfunnet mister ressurser ved å ikke også utvikle potensialet til elever med stort læringspotensial.



Begreper

Ordinær opplæring:

en type tilpasset opplæring som gjelder alle elever. Den vanlige undervisningen alle elever får fra læreren. Den gis til hele klassen, men skal samtidig være tilpasset ulike behov i elevgruppa.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utval-skal-sja-pa-opplaringslova/id2572742/>

² <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/hva-er-tilpasset-opplaring/>

Spesialundervisning: en type tilpasset opplæring som gjelder enkelte elever. Gis ofte av ekstra lærere, få egne læreplaner og krever et vedtak feks. basert på diagnoser som gir lærevansker.

“Svake” elever: Kort og enkelt begrep på elever som i et fag av en eller annen årsak (kan godt være undervisnings form) har utfordringer med å følge undervisningen. Det finnes ikke svake elever eller mennesker, men for enkelhets skyld brukes begrepet i sakspapiret her.

“Sterke” elever: Kort og enkelt begrep for elever som i et fag av en eller annen årsak lett følger undervisnings og trenger større utfordringer. Se over.

Drøfting

MDGs politikk

I MDG sitt partiprogram står det at vi må forbedre måten spesialundervisning utøves på i grunnskole og videregående for å sikre økt medvirkning og etterprøvnbarhet. Økt medvirkning betyr mer fokus på at lærer og elev møtes og eleven inkluderes i utforming av undervisning. Etterprøvnbarhet er nødvendig om en skal følge opp om rettigheter praktiseres, men kan fort bli et krav om ekstra dokumentering og rapportering for lærere - noe vi ikke ønsker å bidra til i De Grønne.

I partiprogrammet står det at vi vil forbedre spesialundervisning på 1.-4. trinn, flere punkter om elevmedvirkning og utover dette er ikke tilpasset opplæring nevnt mer konkret.

Bedre ordinær undervisning vs. spesialundervisning til alle

Dette sakspapiret tar utgangspunkt i at man ikke skal få bedre tilpasset undervisning ved å gi spesialundervisning til flere. Men ser på ulike måter å gjøre den ordinære undervisningen bedre og mer tilpasset. De to viktigste virkemidlene for å nå dette målet, som Utdanningsforbundet og MDGs partiprogram allerede står for³, er mer tid til den enkelte elev gjennom flere lærere og mer frihet til lærerne.

Flere lærere blir nå gjennomført, takket være Krf sitt gjennomslag⁴ i samarbeid med regjeringen⁵. Flere lærere per elev gir mer tid til den enkelte elev og deres behov for tilpassing.

Frihet til læreren var et av hovedkapitlene i Grønn Ungdoms gamle skolepolitisk plattform⁶ fra 2015. I dagens partiprogram står det at “Ensidige krav til målstyring, testing og rapportering innskrenker” lærernes mulighet til å gjøre jobben sin. Det er

³ • Innføre en nasjonal norm for antall elever per lærer i en kommune for å sikre tilpasset opplæring etter den enkelte elev sine styrker, interesser og utfordringer. • Sørge for større lærertetthet blant elevene ved å tilføre mer ressurser til den enkelte skole.

⁴ <https://www.dagbladet.no/nyheter/regjeringen-setter-av-200-millioner-kroner-ekstra-til-larernorm/69806731>

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-regler-innforing-av-larernorm-i-grunnskolen/id2606134/>

⁶ <https://www.gronnungdom.no/wp-content/uploads/2015/06/Gr%C3%B8nn-Ungdoms-skolepolitiske-plattform-2015-endelig.pdf>

gjennomgående at vi vil "gi ressurser og tid til" ting vi vil ha mer av i skolen, heller enn å "påby, innføre, tallfeste" alt mulig. Dette handler både om å la lærerne slippe å bruke tid på byråkrati og "papirmøller" for å få mer tid til elevene. Men også om å respektere læreryrket og vise tillit til at de kan sitt fagfelt bedre enn politikere, som er viktig for å øke status og rekruttering til lærerfaget.

Er dette nok? Kan vi bruke flere virkemidler for å få en bedre tilpassa undervisning? Det går vi igjennom i resten av saksframlegget.

Rett til tilpassa undervisning - enkelteleven eller klassen?

I lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) §3 står det: «Opplæringa skal tilpasses elevens evne og føresetnadene hjå den enkelte elev, lærlingen og lære kandidaten» I følge utdanningsdirektorater er tilpasset opplæring ingen individuell rett, men skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet.

Dermed har den enkelte elev ikke en direkte rett på tilpasset opplæring. Å ha en slik individuell rettighet kan tenkes å hjelpe enkeltelever i klagesaker hvor ikke er fornøyd med undervisningen. Det kan da gi et større press på skolens og lærerens prioritering av å tilrettelegge undervisningen.

På den andre siden vil det å innføre enda en rettighet skape mer krav om dokumentasjon, rapportering og byråkratisering av lærerens hverdag. Dette er noe De Grønne jobber aktiv imot. Utdanningsforbundet har ikke tatt stilling til spørsmålet og Elevorganisasjonen (EO) er positive til å generelt styrke elevers rettigheter⁷. Samtidig frykter EO at den individuelle rettigheten ikke vil bli oppfylt, selv om den blir innført. De mener man eventuelt burde innordne det som en plikt for skolen. Da vil ansvaret for å bevise at plikten oppfylles ligge på skolen, ikke på eleven som må bevise eventuelt manglende oppfylting av sine rettigheter.

Nivådeling

Opplæringslova §8-2 slår fast at i den norske skolen deles elever inn i klasser etter alder, for å ivareta sosial tilhørighet: "Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør." Den faste/langvarige inndelingen skal altså ikke være nivådelt. Innad i klassene, i deler av undervisningen "kan elevane delast i andre grupper etter behov."⁸ Lærerne har frihet til å gjøre det de synes er best for læringa i kortere perioder, men det er tydelige ønsker i regelverket om at dette skal skje i begrenset grad.

Utdanningsdirektoratet begrunner det med å "unngå at elever på en unødig måte mister støtten fra andre elever og inspirasjonen og drahjelpen som opplæring i sammenholdt gruppe kan gi"⁹. Denne tilnærmingen har faglig støtte for å være det beste for læring - mer langvarig bruk av nivådelte grupper hjelper ikke elevenes læring¹⁰.

⁷ Samtaler med Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen

⁸ <https://lovdata.no/NL/lov/1998-07-17-61/§8-2>

⁹ https://www.regjeringen.no/contentassets/f94154aa3d2b491ba1ac2f7f658cb019/veiledning-om-organisering-av-elevene_oppdater-april-2017.pdf

¹⁰ Påstått i muntlige samtaler med utdanningsforbundet og en professor ved Universitet i Oslo. Saksforberedere har ikke sjekket forskningslitteraturen direkte.

Elevorganisasjonen stiller seg kritiske til nivådeling av klassen, og mener tilpasset opplæring bør kunne gis i den ordinære undervisningen til klassen. De trekker fram at elever som settes i de laveste nivå inndelingene kan føle det som demotiverende. Forøvrig mener de elevene selv burde være med å bestemme hvordan nivådeling brukes i sin klasse.

Forsering av klasser - ta fag fra høyere årstrinn

For "sterke" elever kan det å feks. raskt gjøre ferdig 7. klasseboken i 7. klasse og samtidig begynne på 8.klasseboken være en måte å tilpasse utfordringsnivået og framgang i faget på. Dersom dette gjøres ved at eleven går ut av klassen i et fag, og følger faget i en annen klasse kalles det å "forsere klasser". Dette kalles ikke nivådeling og det er lite kunnskap om hvor utbredt det er og hvor enkelt det er for elever som ønsker det.

Elevorganisasjonen mener det bør være enkelt for de elevene som finner det hensiktsmessig. Samtidig kan man argumentere for at dette bryter med prinsippet om at alle i klassen skal være sammen for å løfte hverandre faglig og ha sosial tilhørighet. Dette er trolig kun aktuelt for en liten andel av norske elever.

Lærerutdanning

Lærerne får stadig beskjed om å tilpasse opplæringen mer, og det er de som har ansvar for at det blir gjennomført. Det som er problemet er at de ikke får nok informasjon om hvordan dette skal gjøres i praksis¹¹. Flere tar derfor til orde for at flere undervisningsmetoder bør få større plass i lærerutdanningen.

Det er viktig å ha et bevisst forhold til hva politiske partier skal bestemme om innholdet i høyere utdanningsløp, og hva som skal være opp til universitetene som frie og selvstendige institusjoner. De Grønne er opptatt av universitetenes frihet og en detaljstyring i hva professorer får undervise er et eksempel på et ytterpunkt vi ikke vil nå.

Samtidig har vi en del "yrkesbeskyttede titler" som sykepleier, elektriker, lege og tømrer. Disse yrkene har politisk vedtatte minstestandarder for utdanningen som skal sikre kvalitet, og forhindre at hvem som helst kan kalle seg elektriker og sette opp sikringsskapet i barnehagen 🏠🔥.

Læreryrket er i denne kategorien, og politikere kan påvirke utdanningen ved å gjøre endringer i "Rammeplanen"¹². Slik Høyre gjorde da de forlenget lærerutdanningen høsten 2017, for å få "bedre lærere"¹³.

¹¹ <https://utdanningsforskning.no/artikler/hvordan-gjor-vi-det-tilpasset-opplaring-i-praksis/>
Utdanningsforbundet og professor ved Universitet i Oslo er enige

¹² <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-01-295>

¹³ <https://hoyre.no/politikk/temaer/skole-og-forskning/laereren/>

Spørsmål til diskusjon

- Ordinær opplæring er gis til en stor gruppe elever, men skal samtidig være tilpasset -hvor tilpasset kan den egentlig da bli?
- Hva synes vi om nivådeling? Alle skal med, eller jantelov🙄?
- Viktigst å lovfeste rettigheter og plikter, eller gi frihet til lærere? Er det en motsetning?

Saksbehandlers konklusjon

Å utøve spesialundervisning til alle elever vil bli for ressurskrevende. Målet må derfor være å **styrke den ordinære undervisningen** for å tilpasse for hver elev.

Dagens mulighet til å bruke **nivådeling** innad i klasser er viktig fordi den gir økt frihet til læreren og det er et ekstra verktøy læreren kan bruke for å tilpasse undervisningen, hvis det er det som viser seg å fungere best for elevene. Faglige og sosiale hensyn tilsier at vi ikke bør gå inn for å utvide muligheten til å lage mer langvarige nivådelte klasser.

Vi må styrke lærerens kunnskap om hvordan tilpasset opplæring kan gjennomføres. Derfor må **lærerutdanningen** legge mer vekt på ulike undervisningsmetoder.

I spørsmålet om rettighetsfesting er politisk utvalg for skole og utdanning delt i sin konklusjon.

Flertallets konklusjon (2/3):

Å gjøre retten til tilpasset undervisning til en individuell rettighet vil ikke nødvendigvis fikse symptomet på problemet. Vi burde heller sørge for at skolen har tid og ressurser til å gi en best mulig undervisning. Da gir vi frihet til lærerne og unngår å bidra til økt byråkrati.

Mindretallets konklusjon (1/3):

Heller enn å gjøre retten til tilpasset undervisning til en individuell rettighet vil vi gjøre det til en plikt for skolene. Da legger vi ansvaret på skoleledelsen (rektor) og skoleeier (kommune eller fylkeskommune), ikke først og fremst på lærer og elev. Selv om dette kan bety et økt press om å dokumentere og rapportere i klagesituasjoner, så er det verdt det om det må til for å sikre alle elever sine rettigheter.

Forslag til vedtak

F1: Resolusjonen vedtas slik den foreligger.

Med vennlig hilsen

Helena Hertzberg Bugge, Christopher Hermansen og Ola Eian
Politisk utvalg for skole og utdanning

Oslo/Bodø/Nesodden, 30. august 2018



TILPASSET OPPLÆRING

ER FRIHET TIL LÆRERE OG RETTIGHETER TIL ELEVER

I dagens skole er det fokus på spesialundervisning til elevene som ikke henger med i den ordinære undervisningen, men også elever med stort læringspotensial trenger en tilpasset undervisning. Tilpasset opplæring skal i dag skje gjennom variert opplæring til mangfoldet i elevgruppen. Vi vil gi lærerne større frihet til å gjøre den ordinære undervisninga mer mangfoldig ved å beholde muligheten til begrenset nivådeling og gi lærerne mer tid til den enkelte elev.

Grønn Ungdom mener:

- Den ordinære undervisningen må bli mer mangfoldig og gi større rom for tilpasninger til den enkelte elev i klassen.
- *Flertallet (2/3) ønsker ikke et punkt om rettighetsfesting.
Mindretallet (1/3) ønsker følgende punkt:*
Gjøre skolen pliktig til å gi den enkelte elev en individuelt tilpasset undervisning.
- Lærerutdanningen bør i større grad legge vekt på opplæring i ulike undervisningsmetoder.
- Sikre lærernes frihet til å tilrettelegge undervisningen ved å beholde dagens begrensede adgang til å bruke nivådeling innad i klassen.
- Lærernormen må kombineres med frihet til lærerne fra politiske teste- og rapporteringskrav, slik at elevene får mest mulig tid med lærerne sine.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Ola Eian, talsperson
Dato 01.09.18
Saksnr. SST-15-18-159

grønn
ungdom

STANS VÅPENEKSPORTEN TIL DIKTATURER!

Bakgrunn

Prosess

Ledelsen i MDG ønsker å gjøre MDGs landsstyremøte (MDGLS) i stand til å diskutere dagsaktuell politikk ved å sette av tid til hasteresolusjoner. De har ytret et ønske om å løfte våpeneksport politikken vår i media og på stortinget, og vil behandle en resolusjon om temaet på MDGLS 7.-9. september.

På grunn av begrensede ressurser fra deres side, og kompetanse og interesse for saksfeltet fra Grønn Ungdoms (GUs) side meldes denne saken opp.

Politikk

Antallet mennesker på flukt øker, det samme gjør antallet væpnede konflikter i verden. Det samme gjør norsk eksport av våpen. Daglig skades og drepes sivile av våpen som vi i Norge enten har solgt, produsert deler av eller finansiert gjennom oljefondets investeringer.

De Grønne har en ledende posisjon i opposisjonen til dagens eksportregulering av krigsmateriell.

Obs. Regulering av våpeneksport har store likheter med regjeringens klimapolitikk: Det er gjort unødvendig komplisert, er fult med vanskelige ord og de grå partiene har en egeninteresse i at det er vanskelig.

Begreper

Krigsmateriell: Det norske politikere kaller «Forsvarsmateriell». Våpen og ammunisjon som brukes til å drepe mennesker. Er definert som en internasjonal standard kalt Liste I. Norge deler krigsmateriell i to grupper.

A-varer: Kategorien omfatter våpen, ammunisjon og visse typer militært materiell. I tillegg omfattes annet materiell med strategisk kapasitet som vesentlig kan påvirke de militære styrkeforhold ut over nærområdet.

B-varer: Kategorien omfatter øvrige forsvarsrelaterte varer som ikke har egenskaper eller bruksområder som definert for varekategori A.

Flerbruksvarer: Produkter som kan brukes til både militære og sivile formål. Er definert som en internasjonal standard kalt Liste II.

Dagens situasjon

Norsk våpenindustri består av to store statseide (eier 50%) bedrifter; Kongsberggruppen i Kongsberg og det internasjonale Nammo med hovedkontor i Raufoss. I tillegg er det flere mindre private aktører. Industrien driver hovedsakelig med produksjon av krigsmateriell, men også med annen avansert teknologi. Det beregnes å være mellom 2000-5000 arbeidsplasser i våpenindustrien i Norge.

Regelverk, praksis, stortingsbehandling

Salg av våpen til utlandet (våpeneksport) krever tillatelse fra staten (lisens).

Stater/regimer som ønsker å kjøpe våpen kontakter bedrifter i Norge. Bedriften må få lisens fra utenriksdepartementet¹⁴. I tillegg må bedriften og kjøperen lage en avtale om at våpnene ikke skal brukes eller selges til andre. Dette kalles en sluttbrukererklæring¹⁵.

Norge krever ikke sluttbrukererklæring fra land som er med i forsvarsalliansen North Atlantic Treaty Organization (NATO) og Den Europeiske Union (EU). Selv der vi krever sluttbrukererklæringer er det ingen mekanismer som sjekker at avtalen overholdes.

Tillatelsene for å selge våpen gis etter et regelverk som stortinget har bestemt. Det er ikke særlig lett og oversiktlig, men det skal ikke hindre oss i ha sterke meninger om det! Her er en oversikt over de ulike dokumentene som regulerer lisenser til våpeneksport i Norge. Obs. gjelder ikke for norskeide våpenbedrifter i utlandet:

Eksportkontrollloven¹⁶ sier at salg av militære greier må godkjennes av regjeringen.

Forskrift om eksport av forsvarsmateriell [...]¹⁷ sier at regjeringen bestemmer hvordan de deler ut lisenser, krever sluttbrukererklæringer og inneholder lister¹⁸ som avgjør hvilken kategori (og hvor streng regulering) produkter som bomber og kikkerter havner i.

Retningslinje for eksport av forsvarsmateriell¹⁹ er hvordan departementet (altså

¹⁴ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/om-eksportkontroll/hva-er-eksportkontroll/id2008483/>

¹⁵ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/informasjon-for-eksportorer/sluttbruker/id2413657/>

¹⁶ <https://lovdata.no/NL/lov/1987-12-18-93/§1>

¹⁷ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-06-19-718>

¹⁸ Listene er internasjonale standarder fremforhandlet i internasjonale eksportkontrollfora.

¹⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/om-eksportkontroll/retningslinjer-for-utenriksdepartementets-behandling-av-soknader-om-eksport-av-forsvarsmateriell/id2358851/>

utenriksministeren og sittende regjering) velger å tillate våpeneksport. Regjeringen er forpliktet å holde retningslinjene innenfor:

- En regjeringserklæring fra 1959
«hovedsynspunktet bør være at Norge ikke vil tillate salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig.»
- Et stortingsvedtak i 1959
«[Våpeneksport] bare må skje etter en omhyggelig vurdering av de uten- og innenrikspolitiske forhold i vedkommende område.»
- Et utdypende stortingsvedtak i 1997
«[Vurderinger om våpeneksport må inkludere] en rekke politiske spørsmål, herunder spørsmål knyttet til demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.»
- EUs felles holdning om våpeneksport
- **FN-avtalen om handel med konvensjonelle våpen**
Bla. Ikke selg våpen som sannsynligvis vil brukes til å angripe andre land, undertrykke, krigsforbrytelser og folkemord.

Hva som kan selges er internasjonalt delt opp i krigsmateriell og flerbruksmaterieil. Norge deler krigsmateriell opp i A- og B-varer. Vurderingen av hvem vi selger våpen til gjøres ved å sorteres kjøperland i fire «landgrupper»:

Landgruppe 1: Land i NATO, Norden og EU. Får kjøpe alt.

Landgruppe 2: Andre land som får kjøpe alt.

Landgruppe 3: Andre land som ikke får kjøpe krigsmateriell type A, men type B.

Landgruppe 4: Land som ikke får kjøpe krigsmateriell (ei eller deler til krigsmateriell), men flerbruksmaterieil.

Norge selger dermed ikke våpen og ammunisjon (A-materieil) til diktaturer. Men Norge selger store mengder krigsmateriell (B-varer) til Saudi-Arabia, De Forente Arabiske Emirater og Oman. Alle land som begår omfattende brudd på menneskerettighetene mot egen befolkning, samt deltar (sammen med NATO-land) borgerkrigen i Jemen. USA og den amerikanske delen av norskeide Nammo selger våpen direkte til Israel. Oljefondet er blant annet investert i firmaet Rathion som har produsert bomber som er brukt mot sivile mål i Jemen.



Denne raketten er plassert på et saudi arabisk skip, som har blitt brukt i sjøblokkaden utenfor Jemen, for å hindre medisiner og mat i å nå befolkningen. Raketten er utstyrt med norsk motor fra Nammo, har Dagbladet meldt. Pressefoto: MBDA

Drøfting

Med dagens teknologisk styrte krigføring mener Changemaker dette er et unaturlig skille da det ikke lenger kun er kuler som dreper. Sensorer og radaer som brukes til å finne målet er en viktig del av moderne krigføring og bør bli behandlet på lik linje som ammunisjon.

MDGs politikk på regulering av våpeneksport er den mest ytterliggående (i snill og menneskevennlig retning) blant stortingspartiene. Vi har den siste stortingsperioden stått alene sammen med SV og delvis V på å fronte endringer som ønskes av Changemaker og andre i Fredsbevegelsen. Gjeldende politikk fra partiprogrammet:

- De Grønne bærer på en langsiktig visjon om en verden der global nedrustning og avskaffelse av masseødeleggelsesvåpen er mulig.
- Ønsker også en langt mer restriktiv politikk for norsk våpeneksport, for å hindre at norskproduserte våpen ender opp i land som begår alvorlige menneskerettighetsbrudd
- Sikre at norske våpenprodusenter ikke har anledning til å selge våpen til autoritære regimer og til stater som begår alvorlige menneskerettighetsbrudd.
- Trekke SPU ut av investeringer i våpenindustrien.
- Arbeide for krav om sluttbrukererklæring fra alle land som kjøper våpen og ammunisjon produsert i Norge.

GU har ikke vedtatt noe på temaet siden MDGs partiprogram ble vedtatt, så vi har formelt akkurat samme politik som MDG. Men GU har jobbet mye med temaet tidligere: Grønn Ungdoms landsmøte (GULM) 2015 vedtok resolusjonen «[Krav til norsk våpeneksport](#)²⁰». Kjernen var mer åpenhet om hvem som får kjøpe våpen, begrunnelse for at de får det, dette må legges fram tidlig hvert år, samt å gjøre stortinget ansvarlige for å godta tillatelsene før våpensalget skjer. Resolusjonen ble også vedtatt på MDGs landsmøte hvor følgende punkt ble lagt til:

- Stortinget må gripe inn og stanse eksport av forsvarsmateriell fra Norge til Oman og forhindre inngåelse av nye kontrakter med tilsvarende mottakere.

Stortinget stemte oktober 2016 over et forslag om å endre regelverket for å hindre eksport til autoritære regimer, men [kun vi, V og SV stemte for](#)²¹. Januar samme år var [alle ungdomspartier, unntatt FpU](#)²², med på et felles krav om det samme. I 2014 var også FpU med²³.

²⁰ <https://www.gronnungdom.no/wp-content/uploads/2012/03/Krav-til-norsk-v%C3%A5peneksport-GULM-1-15-vedtatt-08.03.15-sendes-til-MDGLM.pdf>

²¹ <https://changemaker.no/finn-ut-om-dine-stortingsrepresentanter-onsker-vapeneksport-til-diktaturer>

²² <https://www.dagbladet.no/kultur/stans-diktatoreksporten/60161447>

²³ <https://changemaker.no/ungdomspartiene-ber-stortinget-rydde-opp-i-diktatoreksporten>

GU markerte seg i [media mars 2017](#)²⁴ med fokus på salg til De Arabiske Emirater og dere deltagelse i krigen i Jemen.

Nye grønne spark mot grå usolidarisk våpeneksport?

Gitt dagens situasjon og vår ambisiøse politikk; Hvordan kan vi konkretisere, spisse og utdype politikken vår? Her følger en liste over mulige våpen i kampen mot menneskefiendtlig våpeneksport:

Oljefondet ut av våpenindustrien

Vedtatt politikk, men kan løftes som dagsaktuelt nå som norske penger finansierer våpen som dreper sivile i pågående konflikter.

Slutte med gjenkjøpsavtaler

Slutte en praksis som «subsidiert» våpeneksport. Norge inngår avtaler om å kjøpe krigsmateriell fra potensielle kunder for å gi ekstra incentiver til å få solgt norsk materiell.

Innsyn og ansvarliggjøring av Stortinget

I dag orienteres Stortinget i ettertid om hvor mye og hvem regjeringen selger krigsmateriell til gjennom «våpeneksportsmeldingen». Den er en årlig orientering om fjorårets salg. Meldingen kommer når regjering selv ønsker, i fjor kom den strategisk nok etter valget²⁵. Dette systemet gjør det lett for Stortinget å snike seg unna ansvaret.

Ved anklager om våpeneksporten peker regjeringen på departementet, departementet på reglene fastsatt av Stortinget og Stortinget blir bare orientert etter at våpnene allerede er solgt. Dette systemet kan forbedres! Tidligere (2015) ønsket GU, MDG og Changemaker å flytte godkjenningen av lisenser fra departementet til Stortinget. Ideen var **et eget utvalg i Stortinget** som aktivt måtte ta stilling. Changemaker har gått bort fra dette både på grunn av praktisk gjennomføring (krever departementets byråkrati) og sårbarheten for at de aktuelle stortingsrepresentante vil utsettes for et massivt lobbypress fra industrien. De Grønnes partiprogram sier ikke noe på dette detaljnivået.

En annet alternativ er Nederlands modell. De offentliggjør eksporttall hver måned og regjeringen må **redgjøre nasjonalforsamlingen for store eksporttillatelser før salget** gjennomføres. Dermed må Stortinget ta stilling til enkelte salg før det skjer. Nederland har en rekke kriterier som må oppfylles for at dette må skje: nye lisenser, hele produkter (ikke deler), kjøp på over 2 millioner euro og landet er ikke EU/NATO, Japan, Sveits, New Zealand og Australia. Skulle vi kopiert denne modellen kan det godt hende vi ønsker å sette kriteriene lavere.

Sluttbrukerærklæring

Disse erklæringene er ikke verdt trærne som går med i papirproduksjonen om det ikke finnes mekanismer som sjekker for brudd og ordner sanksjoner. Dette skjer i liten grad i dag.

²⁴ <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/zqJj1/Norge-skal-ikke-tjene-penger-pa-krigsforbrytelser--Sinnes-og-Kvam>

²⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20172018/id2576728/>

Formuleringen i partiprogramet «Arbeide for krav om sluttbrukerklæring fra alle land» kan enten bare stå slik, eller brukes aggressivt til å fronte at vi vil stanse eksporten til NATO-land om de ikke gir oss sluttbrukerklæringer, som det tross alt betyr. USA krever dette av oss, men vi krever det ikke tilbake. Nederland krever også dette av sine med-NATO-land. En slik skarp linje vil tydeliggjøre vår skepsis til NATO og enkelte medlemsland sin angrepspolitikk. Dette er særlig aktuelt fordi USA og Tyskland [selger krigsmateriel til Israel, Kongo og Sri Lanka²⁶](#).

Bør vi egentlig selge våpen i det hele tatt?

Er krigsprofitører egentlig bedre enn klimaprofitører? Partiet og ideologien vårt har sterke røtter i fredsbevegelsen og ønsker oss et samfunn hvor vold og sivil lidelse ikke brukes i konflikter. Prinsippprogrammet vårt anerkjenner nasjonenes behov for å forsvare seg og det internasjonale samfunnets plikt til å gripe inn når nasjoner utsetter eget folk for folkemord. Det er allikevel rom for å programfeste ulike holdninger til norsk eksport av krigsmateriell. Nedenfor skisserer saksforbereder ulike standpunkter. Disse alternativene vil være ny politikk og gå utover dagens partiprogram.

Alt 1 Norge bør ikke selge våpen i det heletatt!

Kjemperadikalt, og kanskje litt hyklersk gitt at vi som NATO-medlem vil ha beskyttelse fra våpen i andre land. Skal vi ikke da samarbeide om å produsere disse våpnene? Skal vi ha et eget forsvar må vi ha en våpenindustri. Får den ikke delta i det internasjonale markedet blir det vanskelig å holde tritt med teknologiutviklingen.

Alt 2 Kun selge til samarbeidsland i Norden

Formuleringen i partiprogrammet fra 2013. Ekskluderer mange NATO/allierte-land, kontroversielt. Men vi er jo ikke overbegeistra for NATO uansett, så litt kan vi jo sparke mot NATO? Trump sparker jo stadig mot NATO, men i en opprustnings-ikke-snill-måte. Om NATO-felleskapet ikke er like fristende, fyre opp om Nordisk forsvarssamarbeid med ikke-NATO-landet Sverige?

Alt 5 Kun selge våpen til allierte (NATO+ norden)

Partiprogramet sier ingenting om våpeneksport annet enn nei til diktaturer og menneskerettighetbrudd. Skal vi sette grensen her, til de landene som Norge i dag har minst restriksjoner mot å eksportere krigsmateriell til?

Alt 5.1 Kun selge våpen til allierte som ikke bruker dem til angrep (kun forsvar)

Materialisere vår kritikk av NATO som angrepsallianse i våpeneksportnekt. Håndheve ordlyden i våpeneksportregelverket bokstavelig. Vil for eksempel stanse våpeneksporten til USA.

²⁶ <https://changemaker.no/fred/norsk-vapeneksport>

Spørsmål til diskusjon

Prosess og myndighet

- Er det riktig av oss å sende en resolusjon som ikke er LS-behandlet?
- Skal vi evt. be om en form for forankring/godkjenning i LS?
- Hvor langt kan vi politisk tøy oss gitt vårt begrensede mandat til å vedta ny politikk?

Politisk innhold

- Hvordan gjøre den dagsaktuell?
- Har vi noen nye ideer, eller er det bare å holde trøkket oppe på samme linja?
- Ideologi og realpolitikk – hva er egentlig greit av våpeneksport? Skal vi ta stilling til det i denne resolusjonen?

Konklusjon

Det under er bra nok, og det jeg rakk før fristen. Brukte mer tid på sakspapiret for å si det sånn.

Forslag til vedtak

F1: Resolusjonen vedtas slik den foreligger.

F2: Resolusjonen oversendes MDGs landsstyremøte.

Med vennlig hilsen

Ola Eian
Talsperson

Nesodden, 31. august 2018



STANS VÅPENEKSPORTEN TIL DIKTATURER!

Ettersender en nåtidig tekst med relevante henvisninger til pågående konflikter og sivile tap som knyttes til norske investeringer og produksjon. Patos. Og nevne Trump.

Grønn Ungdom mener:

- Oljefondet må straks ut av våpenindustrien. Etikkrådet må umiddelbart starte vurderinger av våpenselskap som Rathion.
- Stortinget bør gripe inn og stanse inngåelse av nye avtaler med diktaturer.
- Slutte praksisen med gjenkjøpsavtaler. Mersalgsteknikker skal ikke brukes når staten Norge selger og kjøper krigsmateriell.
- Større åpenhet ved at Eksportmeldingen må inneholde en begrunnelse for hvorfor en søknad ble godkjent, og den må legges frem på vårhalvåret året etter eksporten er gjennomført
- Ansvarliggjøre Stortinget ved å innføre en plikt om at alle større lisenstildelinger skal redegjøres for i stortinget før salget gjennomføres, etter modell fra Nederland.
- Varsle en stans i våpeneksport til USA og andre NATO-land om bindende sluttbrukererklæring ikke inngås.
- Innføre mekanismer for å følge opp og sanksjonere brudd på sluttbrukererklæringene. Være en pådriver for dette i EU og FN.

Ulike valg uten innstilling

- Alt 1 Stanse norsk våpeneksport og kun produsere til eget forsvar.
- Alt 2 Kun selge våpen til allierte i Norden.
- Alt 5 Kun selge våpen til allierte.
- Alt 5.1 Kun selge våpen til alliertes forsvar, kreve erklæring om at krigsmateriellet ikke blir brukt til angrep utenfor eget territorier.
- Alt. 6 Ikke vedta noe generelt om våpeneksport i seg selv.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Teodor Bruu, internasjonal kontakt
Dato 01.09.18
Saksnr. SST-15-18-160

grønn
ungdom

EUROPAPOLITISK PLATTFORM

Bakgrunn

Vi skal nå diskutere den beryktede Europapolitiske plattformen på de to neste SST-møtene. På SST-15, altså nå, skal vi bare diskutere, og på SST-16 skal vi lande en innstilling til LS. Alle innspill, på både form og innhold, er interessante for saksbehandler å få nå på SST-15.

Formen jeg foreslår, er en klassisk introduserende tekst (som ikke er klar, men heller ikke ment å være særlig kontroversiell, den skal være så overordna og avveiende at nesten hele GU skal kunne stå bak den uavhengig av hva vi vedtar av konkret politikk), og syv punkter med meninger.

Alle punktene er oppe til diskusjon, såklart, og man kan ha flere eller færre. På en del av punktene er det listet opp alternativer. Det er i valget mellom de ulike alternativene jeg tenker meg at diskusjonen på SST-møtene og LS og LM skal konsentrere seg om. Har man forslag til andre alternativer enn de jeg har formulert, så foreslår man dem, men man leverer ikke endringsforslag på de punktene som ligger der.

Nå har jeg listet opp flere alternativer enn det jeg har tenkt at kanskje er nødvendig for LS. Jeg vil også at vi i SST skal diskutere hvilke alternativer vi mener ikke trenger å være med. Tanken er at SST innstiller på de alternativene vi mener er best, men at mange av de øvrige alternativene fortsatt presenteres for LS.

Punkter til diskusjon

- Hvilke av alternativene presentert under burde være Grønn Ungdom-politikk? Hva skal vi mene om Europa? Hva skal vi innstille på?
- Hvilke alternativer burde presenteres for LS, og hvilke trengs ikke å presenteres?
- Er det noe politikk som mangler fra plattformen?



EUROPAPOLITISK PLATTFORM

Her vil det komme en passe lang tekst som oppsummerer hva Grønn Ungdom mener om Europapolitikk. Den vil være med i sakspapirene til neste SST-møte, og vil nok ikke være kjempekontroversiell. Tanken med den teksten er å være litt avveiende og at den er en tekst de aller, aller fleste i GU vil kunne stille seg bak.

Grønn Ungdom mener at:

1) I møte med en globalisert verden med tilhørende muligheter og utfordringer, er vi nødt til å samarbeide mer med våre europeiske naboland. Europa knyttes stadig tettere sammen, både politisk, økonomisk og kulturelt, og dette er positiv utvikling.

2) **Alternativ 1:** Norge bør verne om EØS-avtalen. Den bør ikke reforhandles, og det bør heller ikke avholdes noen folkeavstemning om en slik reforhandling før det eventuelt finnes et stort folkelig krav om det.

Alternativ 2: Norge bør verne om EØS-avtalen. Den bør ikke reforhandles, og det bør heller ikke avholdes noen folkeavstemning om en slik reforhandling.

3) Norge bør arbeide for at EØS-avtalen får en større sosial profil, og ønske alle initiativ som søker å bøte på problemer med sosial dumping velkommen.

4) **Alternativ 1:** Norge bør benytte muligheten til å reservere seg mot EØS-politikk oftere enn i dag.

Alternativ 2: Norge bør benytte muligheten til å reservere seg mot EØS-politikk oftere enn i dag, men fortsatt bruke den med varsomhet, spesielt der bruken av

den kan plassere oss utenfor viktige europeiske markeder eller samarbeid.

Alternativ 3: Norge bør benytte muligheten til å reservere seg mot EØS-politikk med varsomhet, spesielt der bruken av den kan plassere oss utenfor viktige europeiske markeder eller samarbeid.

- 5) Et eventuelt norsk medlemskap i EU bør være forankret i en folkeavstemning.
- 6) **Alternativ 1:** Norge bør søke medlemskap i EU, og bruke medlemskapet til å dra EU i en grønnere og mer sosialdemokratisk retning.

Alternativ 2: Norge bør inngå forhandlinger med EU om medlemskap . Vi burde søke medlemskap dersom vi får på plass en avtale som skjermer norsk landbruk og kystfiske fra europeisk frihandel.

Alternativ 3: Norge bør inngå forhandlinger med EU om norsk medlemskap . Vi burde søke medlemskap dersom vi får på plass en avtale som skjermer eget landbruk og kystfiske fra europeisk frihandel, og dersom vi får beholde egen valuta.

Alternativ 4: Norge bør inngå forhandlinger med EU om norsk medlemskap . Vi burde søke medlemskap dersom vi får beholde egen valuta.

Alternativ 5: Norge bør ikke søke medlemskap i EU, men fortsette å ta aktivt del i det europeiske fellesskapet gjennom EØS-avtalen og andre samarbeid.

Alternativ 6: Vi anerkjenner EU som en viktig driver for fred og stabilitet i Europa, og at vi er avhengig av et sterkt og demokratisk EU for å løse overnasjonale utfordringer, men mener at Norge ikke burde søke medlemskap, spesielt av hensyn til egne landbruksinteresser.

Alternativ 7: Vi anerkjenner EU som en viktig driver for fred og stabilitet i Europa, og at vi er avhengig av et sterkt og demokratisk EU for å løse overnasjonale utfordringer, men mener at Norge ikke burde søke medlemskap før det er tydelig at et norsk medlemskap vil styrke EU betraktelig i sitt arbeid med å gjøre nettopp dette.

- 7) Norge bør bruke sin innflytelse i Europa på å dra EU i en grønnere og mer sosialdemokratisk retning. Vi ønsker oss et EU som er mindre preget av privatisering og stordrift, som er mer demokratisk og gjennomsluktig, og som respekterer enkeltnasjoners selvstyre der det ikke går på akkord med å løse overnasjonale problemer.